

Quo vadis, globalització? (part II): la fragmentació de l'economia mundial

La globalització comercial mostra una gran resiliència després de la crisi de la COVID i fins al 2022, en una tendència a llarg termini d'alentiment. Com repassem al Focus anterior, aquest alentiment es pot explicar com la maduració lògica d'un llarg procés d'obertura de mercats, afectat, a més a més, per un enduriment de les condicions financeres. Aquests dos moviments vindrien a descartar la tesi que pugui succeir una desglobalització d'arrel. En aquest segon Focus, passem a analitzar l'evidència dels últims mesos, que, de forma encara parcial i indicària però rellevant, ja que afecta les principals economies, apunta a una fragmentació creixent de la globalització, la qual podria tenir diversos efectes.

La desconexió reeixida dels EUA de la Xina

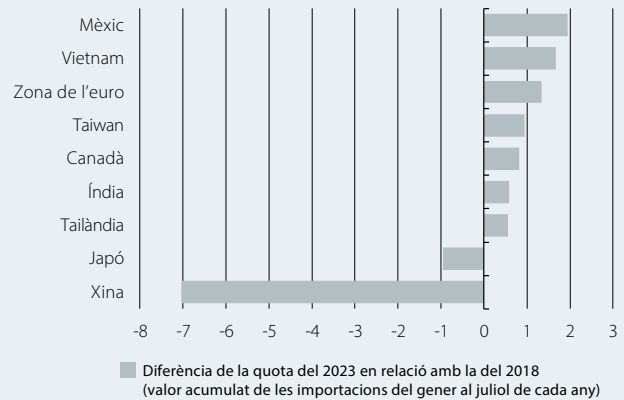
Malgrat no acaparar tants titulars com en el passat, la guerra comercial sino-nord-americana continua, com ho demostren els elevats aranzels que mantenen les dues economies cap a la contrapart.¹ A més a més, tot fa pensar que la política de desconexió dels EUA de la Xina està aconseguint els seus objectius, ja que s'ha reduït el dèficit comercial amb la Xina en termes de PIB i la Xina ha perdut una quota important de mercat en les importacions dels EUA a favor dels principals socis comercials dels EUA, en particular de Mèxic.

A més a més, no sembla que s'estigui donant una derivació comercial, en què les exportacions xineses estiguin buscant rutes alternatives per defugir els aranzels, o una relocalització de les empreses xineses. Mentre que, per a l'Índia o per al Vietnam, el valor dels productes que importen des de la Xina ha augmentat més que les seves exportacions als EUA, això no succeeix en el cas de Mèxic, del Canadà, de Taiwan o de la zona de l'euro. En termes d'IED, els volums d'inversió xinesos en aquestes economies tampoc no assoleixen encara els dels socis comercials més afins.

D'altra banda, els EUA no solament estarien canviant de proveïdors, sinó que, com ho assenyalen diversos estudis recents, el país està sent capaç de relocalitzar una part de la producció externalitzada amb anterioritat a la Xina a socis afins, com Mèxic i el Vietnam, o fins i tot dins els mateixos EUA.²

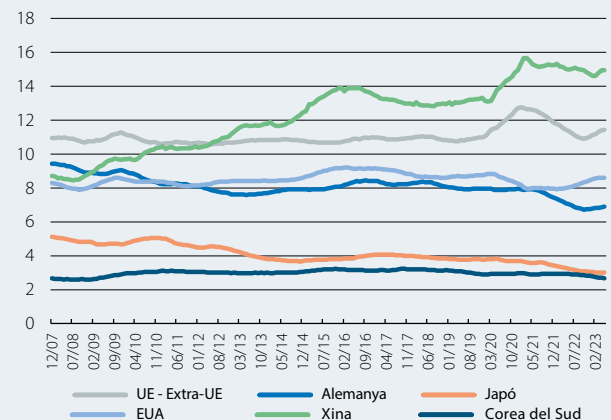
1. Vegeu Bown, C. P. i Kolb, M., (2023), «[Trump's Trade War Timeline: An up-to-date guide](#)», Peterson Institute for International Economics.
 2. Vegeu Alfaro, L. i Chor, D. (2023), «Global Supply Chains: The Looming "Great Reallocation"», National Bureau of Economic Research, núm. w31661.

Variació en la quota d'importacions dels EUA, per país (p.p.)

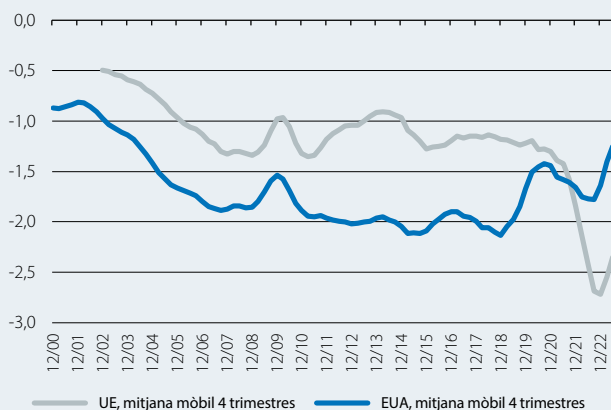
Font: CaixaBank Research, a partir de dades d'S&P Global, via Refinitiv.

Quota d'exportacions globals, per país (% de les exportacions globals, suma mòbil 12 mesos)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'FMI i d'S&P Global, via Refinitiv.

Balança comercial de béns amb la Xina (% del PIB)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de Bloomberg.

Un procés amb poc impacte sobre les dues economies

Atès que els dos principals partits polítics dels EUA comparteixen l'objectiu de la desconexió de la Xina, cal esperar que s'aprofundeixi i augmenti la tendència a la fragmentació de l'economia global. A més a més, fins ara, la desconexió no està afectant el creixement econòmic dels EUA ni dels seus exportadors, que no han perdut quota comercial global, a diferència dels alemanys o dels japonesos.

D'altra banda, la Xina sí que ha perdut quota de mercat global des del repunt que va tenir en el primer any de la pandèmia, tot i que encara la manté per damunt de la que tenia el 2018, i caldrà esperar una mica encara per veure l'impacte de la seva reobertura postCOVID. El país ha evitat un impacte més intens de la guerra comercial amb els EUA substituint el mercat nord-americà per l'uropeu. De fet, en termes relatius pel que fa al PIB, a mesura que els EUA limitaven l'exposició a la Xina, la de la UE no va parar d'augmentar, si més no fins al final de l'any passat. Tot i que és cert que la UE ha patit una recuperació del PIB postpandèmia més lenta que la dels EUA, la qual cosa podria estar distorsionant aquesta tendència, la veritat és que la Xina està sent cada vegada més capaç d'exportar productes d'alt valor afegit a la UE (per exemple, cotxes elèctrics).

Una altra derivada de la desconexió entre la Xina i els EUA que amenaça la salut de la globalització addicional és l'agressiva política industrial i de subsidis dels dos països, que pot adulterar la competència amb la indústria de la resta de països.

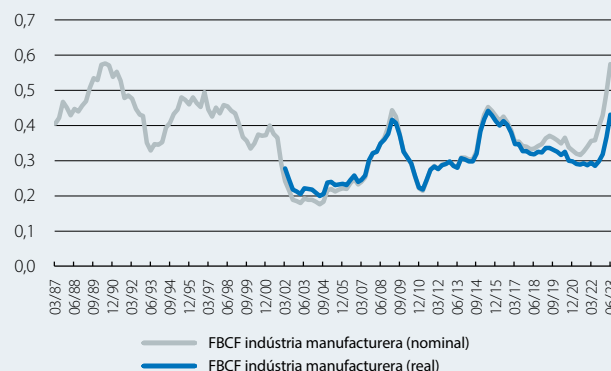
En el cas dels EUA, els grans paquets d'estímul públic per impulsar les indústries verda i digital³ estan causant un fort repunt de la inversió manufacturera, la qual, fins i tot en termes de volum en relació amb el PIB, se situa al voltant de màxims de les dues últimes dècades. Aquest repunt de la inversió s'està dirigint a la construcció de noves fàbriques de la indústria electrònica, la qual cosa hauria d'afavorir un creixement sostingut de la productivitat en els propers anys.

En el cas xinès, la política industrial s'està concentrant en l'increment de la producció de cotxes elèctrics, la qual cosa li està permetent guanyar una forta quota de mercat a Europa. Això està causant ja tensions comercials, i, de fet, la Comissió Europea acaba d'anunciar que obrirà una investigació sobre les subvencions públiques que pugui estar rebent la producció de vehicles elèctrics a la Xina i que podrien estar distorsionant el mercat comunitari. En

3. Disposats en tres grans lleis: la *Inflation Reduction Act*, la *Chips and Science Act* i la *Infrastructure Investment and Jobs Act*.

Efectes de la política industrial: inversió manufacturera als EUA

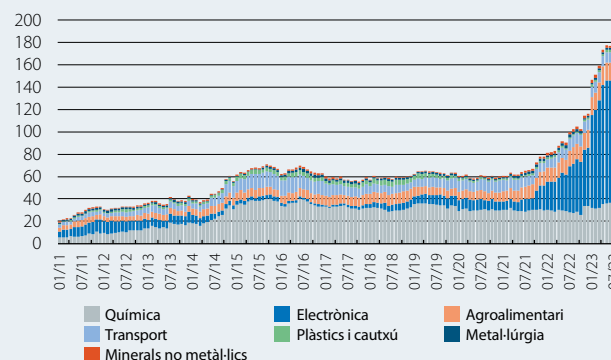
(% del PIB)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades d'S&P Global, via Refinitiv.

Despesa en construcció de fàbriques i de centres productius de la indústria manufacturera als EUA

(Milers de milions de dòlars)

Nota: Inclou tots els edificis i estructures dels centres de fabricació, exclosos els edificis d'oficines i els magatzems.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de Bloomberg.

aquest cas, la UE podria imposar uns aranzels més elevats (que, en l'actualitat, se situen en el 10%) als automòbils xinesos, en una mostra dels riscos que l'ús descoordinat dels subsidis públics al desenvolupament industrial representa per a la globalització (entre altres problemes).

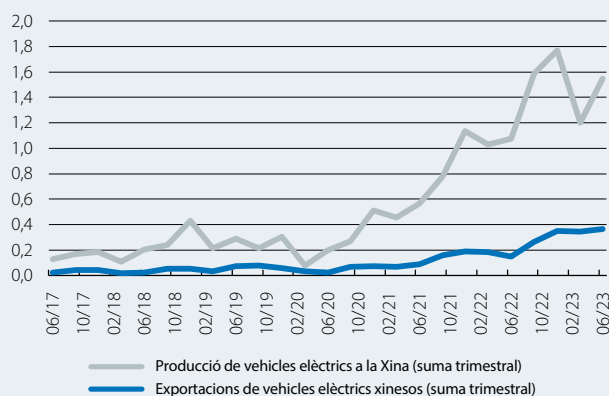
Tot i que les dades agregades de comerç mundial no mostren encara una desglobalització radical, sinó un alentiment gradual, fruit de l'esgotament esperable d'un procés d'obertura de mercats, hi ha cada vegada més evidència que apunta a una fragmentació creixent de l'economia mundial en els últims trimestres. I, malgrat que aquesta fragmentació podria arribar a tenir efectes beneficiosos en algunes de les regions del món menys involucrades en la globalització fins ara, com Llatinoamèrica, de manera que s'evitaria una caiguda significativa de les dades de comerç agregat, el seu efecte encara no s'ha fet sentir per complet. El que sembla clar és que la globalització està

mutant. El comerç de manufactures no es continuarà expandint a les regions on ho ha fet durant 30 anys, tot i que el comerç de serveis encara es pot expandir de manera significativa. O, si més no, podria fer-ho si el mercat global es manté relativament unificat i connectat, quelcom que cada vegada més indicis posen en dubte.

David del Val Gómez

Producció i exportació de cotxes elèctrics a la Xina

(Milions de vehicles)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades d'S&P Global, via Refinitiv.